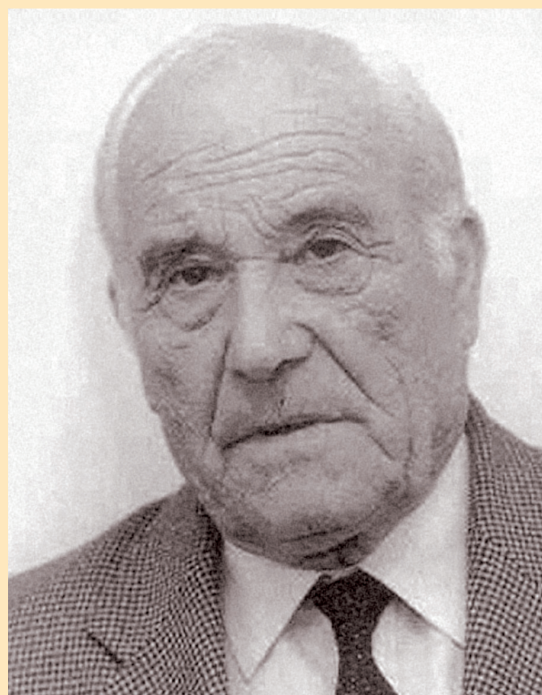

Vicenç Ximenis: Tenacitat i compromís

Manuel Lladonosa i Vall-llebrera

Vicenç Ximenis i Carulla pertany a una generació de polítics formats des de la base del seu treball, en aquest cas l'activitat pagesa al poble de Bellvís, un compromís molt d'hora amb l'acció política del Bloc Obrer i Camperol –posteriorment POUM–, l'experiència de la guerra i de la repressió de la postguerra, la tasca clandestina i la integració en el moviment socialista fins a participar en l'organització del Partit dels Socialistes de Catalunya i la vida municipal lleidatana.

El 1998 el mateix Ximenis va publicar una autobiografia, el títol de la qual resumeix bé la seva trajectòria: *Demòcrata i socialista. Memòries de setanta anys de lluita política apassionada* (Lleida, Pagès editors). Només hi hauria calgut afegir “i tenaç”, ja que la tenacitat caracteritzaria la seva militància. Va néixer el 21 de novembre de 1918 a Bellvís, poble situat llavors a la Noguera, si bé actualment pertany al Pla d'Urgell. Era el fill gran d'una família de jornalers que hauria de viure les condicions dures d'aquest grup social. Amb la Segona República, com altres pagesos, el seu pare passaria a ésser mitger o parcer i això li permeté d'adquirir una petita propietat.

Encara adolescent Ximenis començà a participar en activitats polítiques. El 1930 es constituïa el Bloc Obrer i Camperol dirigit per Joaquim Maurín, molt relacionat amb les terres de Lleida, que aviat s'organitzaria pels pobles de les comarques ponentines, especialment a les poblacions regades pel Canal d'Urgell. Un dels grups més actius fou el de Bellvís i Ximenis, als seus tretze anys, ingressaria a les Joventuts del partit que s'anomenaven

Joventut Comunista Ibèrica. El 1933 n'esdevingué el primer secretari, en bona part a causa de les excel·lents aptituds que ben aviat va mostrar per a l'organització i de la seva constància. Participaria a les lluites dels pagesos de la Unió Provincial Agrària enfront de la Companyia del Canal d'Urgell per tal de suprimir el pagament del cànon del novè de les collites que havien de lliurar i substituir-lo per una quantitat en diners i que acabaria reeixint per als interessos camperols. Arran de la seva participació als fets del sis d'octubre fou detingut, si bé alliberat tot seguit per ésser menor d'edat.

Vicenç Ximenis s'incorporaria al nou Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM) creat el 1935, fruit de la unió del Bloc amb l'Esquerra Comunista d'Espanya d'Andreu Nin. Continuarà al davant de les Joventuts a Bellvís i s'encarregarà de la premsa i propaganda en el comitè del poble. Formaria part del grup de militants del POUM que va acudir a Lleida a fer fracassar l'alçament dels militars rebels el 19 de juliol de 1936. Treballaria a la col·lectivitat anomenada “Família Maurín”. Com a responsable de les joventuts formà part del Comitè Local de Lleida del POUM i assistí a un ple extraordinari de les joventuts del partit a Barcelona on conegué Josep Pallach. Hauria de patir els fets de maig del 1937 i seria arrestat i empresonat, si bé resultà absolt en un judici fet uns mesos més tard a Lleida. A finals de 1937 seria mobilitzat en la lleva del “biberó” i lluitaria al front de l'Aragó, a la serra de Pàndols i en la Batalla de l'Ebre a la Divisió Líster. El 15 d'agost de 1938, tanmateix, fou fet presoner.

A partir d'aquesta data va començar una dura etapa per camps i presons, sovint en unes condicions duríssimes que Ximenis enregistra amb detall i dramatisme a les seves memòries. A primers de 1942 va aconseguir la llibertat vigilada, però fou empresonat un altre cop a l'espera del consell de guerra que hauria de jutjar-lo, primer a la presó del Seminari vell de Lleida i després a la presó provincial. El 16 d'abril de 1943 fou jutjat, condemnat a 15 anys de presó i, el 15 d'agost de 1943, sortia en llibertat vigilada.

Tot i la derrota republicana i l'experiència que van suposar els fets de maig de 1937, i a desgrat de les condicions de la seva reclusió, Ximenis no es deixaria vèncer per la temptació de la desmoralització, si no que participà en la reorganització clandestina del POUM que va començar a les mateixes presons, que es va veure esperonada per l'evolució de la Segona guerra mundial i per la confiança en que els Aliats, un cop vençut el nazisme, farien caure el règim franquista. En aquest procés s'incorporà al Moviment Socialista de Catalunya, format el gener del 1945, fruit de la reflexió de tot un sector del POUM sobre la guerra i les noves condicions que plantejava l'evolució de la postguerra, i que va configurar un projecte socialista democràtic, endegat entre altres per Josep Rovira i Josep Pallach, i que va convergir amb membres de la Unió Socialista de Catalunya com Manuel Serra i Moret i d'altres procedències.

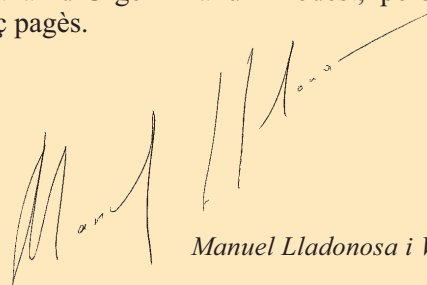
Però el mateix 1945 es produïa una forta política repressiva que especialment a les terrers de Lleida va acabar amb aquests processos de reorganització clandestina. Ximenis no fou detingut, però ara es trobaria immers en una etapa de silenci: a finals de 1946 es casà amb Ramona Soldevila, si bé ella moriria als deu mesos de casats per les complicacions d'un part. El 1948 es tornà a casar amb Maria Tous, amb la qual tindrien dues filles. El 1953 obtingué la llibertat definitiva. A partir de mitjans de la dècada de 1950 Ximenis reprengué contactes i reunions amb gent de Bellvís i d'altres pobles i inicià algunes primeres accions com la d'aconseguir en 1962, que la instal·lació d'unes noves canonades d'aigua al poble es fessin mitjançant un pagament just i controlat.

El 1963 deixà la seva tasca pagesa a Bellvís i es traslladà a Lleida amb la seva família. Treballà en una granja avícola i, a partir de finals de 1964, en una fàbrica de pintures. El PSUC el contactaria per treballar sindicalment en el món pagès i el 1965, amb el nom de *Salvador*, fou un dels principals impulsors de les Comissions Pageses de Catalunya, a part d'altres accions cíviques. Les Comissions se solidaritzarien amb la lluita dels colons de les terres de la Unió Laïcal dels Beneficiats de la Catedral de Lleida per obtenir un bon preu i condicions assequibles per fer-se amb la propietat de les terres que conreaven i que acabarien assolint. Tanmateix el 1971, segons esmenta Antonieta Jarné, entrà en conflicte amb el PSUC lleidatà i deixà de col·laborar-hi. A les seves Memòries el nostre protagonista manifesta que mai no havia deixat de considerar-se que venia del POUM i estava amb Josep Pallach.

El 1972, entrà a formar part del Bloc Popular de les Terres de Lleida, amb Joaquim Arana i altres membres que esdevindrien la secció lleidatana del Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya, dirigit per Josep Pallach. Ximenis fou nomenat president del grup lleidatà. El Reagrupament—després Partit Socialista de Catalunya Reagrupament— fou molt actiu a les comarques lleidatanes i un dels protagonistes aquí de la transició. Paral·lelament, Ximenis tornà a implicar-se a fons amb el moviment sindical pagès que acabaria desembocant en la Unió de Pagesos de Catalunya, fundada el 1974.

Després de les primeres eleccions de 1977 es portà a terme el procés de la unificació dels diversos agrupaments socialistes catalans i Ximenis participa al Congrés d'unitat del 11 i 12 de febrer de 1978 – el III Congrés del PSC-Reagrupament— que poc després acabà amb la constitució del Partit dels Socialistes de Catalunya, on fou un més dels membres veterans que s'havien foguejat en el Bloc Obrer i Camperol i després en el POUM. S'integrà plenament al nou partit i, entre les seves diferents tasques que realitzà fou primer secretari local, regidor de l'Ajuntament de Lleida entre 1983 i 1995 i president de la Coordinadora de Jubilats. Hi continuaria aportant el seu bon fer equilibrat i pacient i la seva disponibilitat. Va morir el 30 de novembre de 2004.

Vicenç Ximenis, doncs, és un testimoni de l'experiència de la guerra, dels fets de maig de 1937 i de la terrible repressió viscuda als camps i presons de la postguerra. Sempre va dur l'empremta dels seus orígens al Bloc Obrer i Camperol i al POUM, que va acompanyar l'evolució d'aquells que van anar des d'un comunisme no stalinista al socialisme democràtic i contribuï a conformar un espai que en la transició seria clau en la construcció de la democràcia i de l'autonomia. Fou capaç de superar la desmoralització que es va abatre damunt molts republicans, no sols el 1939, si no també el 1945-1950, quan a la repressió s'hi sumà la constatació que el règim franquista es consolidava, així com també la por que la dictadura va saber infondre socialment. Alhora refusà el ressentiment i optà per la reconciliació política construïda sobre la democràcia. La seva vida és una lliçó de militància constant i desinteressada. No era el tarannà només de Ximenis; com ell tota una fornada de persones han deixat aquest testimoni, les seves memòries en són un magnífic registre, la història que mostren com no passava només per uns dirigents polítics o en unes ciutats importants. Tot el dinamisme del nostre poble arribava fins a un poblet humil regat pel canal d'Urgell i a un modest, però conscient i tenaç pagès.

Manuel Lladonosa i Vall-llebrera